

להרגיש לבד מה ה' רוצה ממני

Category: פקודי, שמות

לאורך הדורות יהודים ידעו למלא את רצון וכוונת ה' גם כשהוא לא נאמר להם במפורש. הדבר נכון גם בזוגיות טובה המתנהלת בגישה הזו.

כך צריך לעשות

לאחרונה מישהו שלח לי כתבה עיתונאית על הנשיא לינדן ג'ונסון ויחסו לישראל וליהודים. באופן כללי, בין נשיאי ארה"ב היו כאלו שהיה להם יחס טוב לישראל, והיו כאלו שהיה להם יחס מאד טוב לישראל. איפה נמצא הנשיא ה-36 של ארה"ב? לאיזו קטגוריה הוא שייך?

מי שלמד קצת היסטוריה יודע שג'ונסון התמנה לנשיא בעודו יושב במטוס הנשיאותי אייר פורס 1, זמן קצר לאחר רציחתו של הנשיא ג'ון קנדי. להלוויה של קנדי הגיעה משלחת מיוחדת מישראל בראשות הנשיא זלמן שז"ר.

לאחר ההלוויה הם נפגשו עם הנשיא החדש לינדן ג'ונסון והוא אמר להם: "איבדתם חבר, וקיבלתם חבר גדול יותר". ואכן הוא היה הנשיא שפיתח את היחסים שבין ארה"ב וישראל עד לרמה הזאת שארה"ב היא התומכת הראשית והגדולה ביותר בישראל מבחינה דיפלומטית ומבחינה בטחונית. עד אז היתה זו צרפת שמכרה לנו נשק ומטוסי קרב וכו', אך בתקופת כהונתו של ג'ונסון ארה"ב הפכה לספקית הראשית של כל צרכי הצבא בישראל, ובפרט במלחמת ששת הימים שפרצה בשנת 1967, ישראל זכתה לתמיכה מוחלטת של הנשיא לינדן ג'ונסון.

ראש ממשלת ברית המועצות קוסיגין שאל אותו פעם, מדוע ארה"ב תומכת בישראל כשיש שמונים מליון ערבים ולעומתם רק שלוש מליון ישראלים. וג'ונסון השיב לו: "בגלל שזהו הדבר הנכון לעשות".

הנשיא האוהד

אבל הפרט הפחות ידוע הוא שג'ונסון היה אוהב יהודים מקדמת דנא, ואף הציל בעצמו יהודים רבים עוד טרם עלותו לנשיאות ארצות הברית.

בתקופת מלחמת העולם השנייה, ג'ונסון היה חבר קונגרס וסידר אשרות כניסה לארה"ב למאות יהודים מאירופה ובכך הוא הציל אותם מן התופת הבוערת. למרות שהמדיניות הכללית של ארה"ב היתה שלא להעניק אשרות כניסה לשום אדם מאירופה, הוא הלך למעשה נגד החוק ובדרכים לא רשמיות הוא הבריח יהודים רבים דרך מעבר גלוסטון שבטקסס לתוך ארה"ב. אלו

היו מעשים שאם הוא היה נתפס עליהם הוא היה נזרק מהקונגרס ונשלח אחר כבוד לבית הכלא.

הרבה שנים אחר כך, סיפרה אשתו שפעם כשהוא השתתף בחנוכת הבית של בית-כנסת אגודת אחים באוסטין טקסס, ניגשו אליה יהודים, אחד אחרי השני, ואמרו לה שהם חיים רק בזכות בעלה, ואלמלא הפעולות הנועזות שלו הם היו נספים בשואה.

מיד אחרי השואה, נסע ג'ונסון לאירופה וביקר במחנה הריכוז של דכאו. אשתו סיפרה שהוא חזר משם מזועזע עד עמקי נשמתו, כולו היה כואב ולא מאמין לנוכח מעשיהם המזוויעים של הנאצים ימ"ש. בשנים 7-1946 הוא שלח נשק לישראל, כעזרה למלחמה נגד הבריטים והערבים. הנשק נשלח בתוך ארגזים שנכתב עליהם "אשכוליות מטקסס".

ההיסטוריונים מנסים להבין מי היה זה שהשפיע עליו בצעירותו להפוך לידיד כה אמיץ של היהודים. יש כאלה שטוענים שהיתה לו דודה שהיתה חברה בארגון ציוני, אחרים מסבירים שהיו לו סבתות מצד האמא שהיו יהודים.

בצלאל הבין לבד

בפרשת השבוע, פקודי, אנחנו קוראים על בניית המשכן. מיד בתחילת הפרשה בפסוק השני התורה מספרת: "ובצלאל עשה את כל אשר צוה ה' את משה". אומר רש"י: "אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן אלא כל אשר צוה ה' את משה, אפילו דברים שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני". רש"י אומר שמכך שכתוב בתורה שבצלאל עשה את מה שה' צוה את משה, ולא שהוא עשה את מה שמשה צוה אותו ישירות, משמע שהוא עשה גם דברים שמשה לא צוה אותו. כלומר, שהיו דברים שמשה לא צוה אותו, ולמרות זאת בצלאל מעצמו הבין מהו רצון ה'.

ממשיך רש"י ואומר, במה דברים אמורים? "כי משה צוה לבצלאל לעשות תחילה כלים ואחר כך משכן, אמר לו בצלאל מנהג עולם לעשות תחילה בית ואחר כך משים כלים בתוכו, אמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה, אמר לו משה בצל א-ל היית, כי בודאי כך צוה לי הקב"ה וכן עשה המשכן תחילה ואח"כ עשה כלים" (שמות לח, כב). הרי לנו שבצלאל הבין מעצמו ומדעתו מה ה' ציווה את משה.

הכוונה הפנימית

בהיסטוריה של עם ישראל תמיד היו את אלו שהבינו מעצמם ומדעתם את רצון ה'. זה מתחיל באברהם אבינו שהתורה אומרת עליו "עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חוקותי ותורותי". אומר רש"י: "וישמור משמרת" כגון שניות לעריות ושבבות לשבת, מצותי דברים שאילו לא נכתבו ראויין היו להצטוות כגון גזל ושפיכות דמים, חוקות" כגון אכילת חזיר ולבישת

שעטנאָז וְתורתֵי להביא תורה שבעל פה והלכה למשה מסיני" (בראשית כו, ה.) הרי שחז"ל מעידים שאברהם אבינו הבין מעצמו מהו רצון ה' מבלי שהקב"ה יאמר לו הכל במפורש. הוא היה כל כך 'מחובר' עד שהוא הבין מה נכון וראוי לעשות.

ויש לזה דוגמא ברורה ומפורשת בתורה. כאשר אברהם אבינו חיפש שידוך לבנו יצחק, הוא קרא לאליעזר וצוה אותו שילך לחרן למצוא אשה ליצחק דוקא מהמשפחה שלו, והוא השביע אותו: "ואשביעך אֵשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי" (כג, ג.).

אותו הדבר אנחנו מוצאים גם אצל יעקב אבינו, שרבקה אומרת ליצחק "קצתי בחיילי אֵם לֹקַח יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת חֵת כַּאֲלֵה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לְמָה לִּי חַיִּים". ויצחק מיד קרא ליעקב וצוה אותו "לא תקח אשה מבנות כנען". ועד כדי כך שזה אפילו השפיע על עשיו [2] "וירא עשיו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו". ולכן הוא התחתן עם מחלת בת ישמעאל בן אברהם, כלומר, עם מישהי מהמשפחה (כת, א-ט.).

לכאורה לא מצינו בשום מקום שהקב"ה ציווה את האבות שלא יתחתנו עם בנות כנען. אלא האבות שהיו מרכבה לאלוקות ידעו והבינו מעצמם מה ה' רוצה מהם. ואכן אחר-כך התורה הרחיבה את האיסור שלא רק שאסור להינשא לבנות כנען, אלא שמותר להתחתן רק עם בנות ישראל (ראה 'לקוטי שיחות' כרך טו עמ' 221).

ישנה דוגמא נוספת לענין הזה. על הפסוק "ראו כי ה' נתן לכם את השבת" אומר המדרש: "מנין שבמצרים נתן לכם את השבת שנאמר [2] נתן [2] נותן אין כתיב כאן אלא כבר נתן לכם במצרים" (בראשית רבתי). ועוד קודם לכן אומר המדרש על יעקב אבינו "שמר יעקב אבינו את השבת קודם שנצטווה" (ב"ר פ' עט), דהיינו שהאבות ידעו מכך שה' ברא את העולם בששה ימים ונח ביום השביעי, ולכן הם מעצמם עשו את יום השבת ליום המנוחה.

(גם אחרי שעם ישראל שמר את השבת במשך דורות רבים, עדיין העולם ה"תרבותי" של אז לא הצליח להבין לשם מה יש בכלל צורך ביום מנוחה. היוונים והרומאים בשיא רמתם ה"תרבותית" היו צוחקים ומזלזלים ביהודים על שמירת השבת שלהם. "סאטירות" שלמות נכתבו על כך שיום המנוחה מביא לניוון וחוסר פרודוקטיביות, וזה נובע מכך שעם ישראל הם עם של עצלנים. הם טענו שאין צורך ביום מנוחה ושזה בזבוז זמן. ברומא העבדים עבדו שבע ימים בשבוע והאדונים לא עבדו בכלל, ואם כן לשם מה צריך בכלל יום מנוחה. עברו דורות רבים עד שהעולם כולו הבין את המתנה הנפלאה שהעם היהודי הנחיל לעולם.)

להתחבר לזרם הנכון

לאורך כל הדורות, תמיד היו יהודים שהרגישו [2] ברמה כזאת או אחרת [2] מהו הדבר הנכון לעשות. הם לא היו צדיקים, ולפעמים מדובר היה בלא-יהודים, ובכל זאת הם הרגישו מה הקב"ה רוצה שהם יעשו עכשיו.

זוהי ההוראה מפרשת השבוע: יהודי לא צריך שיקראו לו 'בצלאל' כדי להיות בצילו של הקב"ה, אלא כל יהודי צריך להתקרב יותר לה' ולתורתו, כדי להגיע לדרגה הזאת שהוא מעצמו יתנהג ויבין מה ה' רוצה ממנו. כמו במערכת של נישואים מאושרים כל אחד מבני הזוג יודע היטב מה השני רוצה מבלי שהוא יצטרך לבקש זאת במפורש.

זוהי גם ההגדרה של חסיד אמיתי, שהוא מעצמו יודע מה הרבי רוצה ממנו. אם הרבי צריך להורות לו במפורש הרי שהוא עדיין לא הגיע לדרגה של חסיד אמיתי. יהודי צריך להיות כל-כך "מחובר" שהוא בעצמו ירגיש "זרם חשמלי" כאשר הוא מבצע את הצעד הנכון.